

ASES
ACADEMY OF SCIENTIFIC AND
EDUCATIONAL STUDIES

**KOMRAT DEVLET
ÜNİVERSİTESİ**

IfWT

Institut für die Welt der Türken

ASES X. INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS CONGRESS BOOK

UNIVERSITATEA
DE STAT DIN KOMRAT

KOMRAT DEVLET
ÜNİVERSİTESİ

EDITOR

Assoc. Prof. Svetlana GHENOVA

ISBN: 978-625-96774-2-2

ASES X. INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

JUNE 27-29, 2025

**KOMRAT STATE UNIVERSITY, GAGUZYERI
AUTONOMOUS REPUBLIC – MOLDOVA**

EDITOR: Assoc. Prof. SERGEY ZAHARIA

COPYRIGHT © 2024

**BY ASES CONGRESS ORGANIZATION
PUBLISHING COMPANY LIMITED**

**ALL RIGHTS RESERVED. NO PART OF THIS PUBLICATION MAY BE REPRODUCED,
DISTRIBUTED OR TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS, INCLUDING
PHOTOCOPYING, RECORDING OR OTHER ELECTRONIC OR MECHANICAL METHODS,
WITHOUT THE PRIOR WRITTEN PERMISSION OF THE PUBLISHER, EXCEPT IN THE
CASE OF BRIEF QUOTATIONS EMBODIED IN CRITICAL REVIEWS AND CERTAIN OTHER
NONCOMMERCIAL USES PERMITTED BY COPYRIGHT LAW. ASES CONGRESS
ORGANIZATION PUBLISHING® IT IS RESPONSIBILITY OF THE AUTHOR TO ABIDE BY
THE PUBLISHING ETHICS RULES.**

ASES PUBLICATIONS – 2024©

LICANCE KEY: 2022/ 63715

21.07.2025

ISBN: 978-625-96774-2-2

CONTENTS

AUTHOR(s)	TITLE	PAGE NO
İskender MUZ Dilek ŞENELDİR	CHALLENGES FACED BY SCIENCE TEACHERS IN THE POST-EARTHQUAKE EDUCATIONAL CONTEXT: A LITERATURE SYNTHESIS FROM THE TEACHER PERSPECTIVE	1
Meltem TÜRKER Ferhat BAHÇECİ	PARENTAL ALIENATION SYNDROME	3
Fatma Nur YAKKAN Müslim ALANOĞLU Songül KARABATAK	THE IMPORTANCE OF USING BLOCK-BASED PROGRAMMING TOOLS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION	5
Nur ALHALID Süleyman POLAT Songül KARABATAK Müslim ALANOĞLU	NATIONAL EDUCATION ACADEMY IN TURKISH EDUCATION SYSTEM	17
Ali CAN	DEDEMLİ İN THE SHADOW OF THE DAM	30
Filiz KUTLUAY TUTAR Elif KABCUK	THE ROLE OF CITIES IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT: THE CASE OF NİĞDE	32
Pelin CANDAR	THE IMPACT OF WORKPLACE LONELINESS ON JOB SATISFACTION AND EMPLOYEE PERFORMANCE: A STUDY ON HOTEL EMPLOYEES	46
Filiz KUTLUAY TUTAR Elif KABCUK	THE ROLE OF AGRO-TOURISM IN RURAL DEVELOPMENT: PRACTICES IN TURKEY	47
Sinan DOĞAN	CARAVANSERAIS BUILT AS CULTURAL GEOGRAPHY IN THE SELJUK PERIOD: THE ANTALYA EXAMPLE	62
Bekir DANIŞ	MATHEMATICAL PERSPECTIVE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE USING FOURIER ANALYSIS	79
Meriç ASLAN . Mahmut BAĞCI	SOFTWARE DEFECT PREDICTION WITH MACHINE LEARNING: AN ENSEMBLE APPROACH	82
. Bekir DANIŞ	OPTIMIZATION USED IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE	100
Samet ASLANTAŞ . Mahmut BAĞCI	A COMPARATIVE ANALYSIS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ECOSYSTEMS IN TURKEY AND SELECTED DEVELOPING COUNTRIES: PERSPECTIVES ON EDUCATION, WORKFORCE, AND INVESTMENTS	104

Seren ACARER ARAT	INFLUENCE OF DOMESTIC WASHING CONDITIONS ON THE RELEASE OF MICROFIBERS FROM SYNTHETIC TEXTILES INTO WASTEWATER	143
Ünal ÖZ	THE DETERMINATION OF WATER LOSSES DUE TO EVAPORATION AT DIFFERENT WATER TEMPERATURE VALUES IN AQUARIUMS	144
Beliz KAVRAZ Ayşe ÖZKAL	USE OF GREEN COMPOSITES IN THE AUTOMOTIVE SECTOR	151
Esra BOZAN Jülide DENİZ Aygün KILIÇ	EXAMINING ACADEMICS' AWARENESS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	153
Ülkər Elman qızı BAXŞİYEVA	THE IMAGE OF MUSTAFA KEMAL ATATÜRK IN ZİYA GÖYALP'S POEMS	155
HACIYEVA ULVIYYE DAVUD	DIFFICULTIES FACED IN THE USAGE OF COLLOQUIAL WORDS (IN COMPARISON WITH AZERBAIJANI AND ENGLISH)	158
Yasemen Babayeva	CHARLES DICKENS'S INFLUENCE UPON THE LITERARY HERITAGE OF RUSSIAN WRITERS	162
Lale MUSAYEVA	IMPLEMENTATION OF THE COMMUNICATIVE METHOD IN AZERBAIJANI LANGUAGE LESSONS	166
Balaeva Pustakhanym Mamedkarim	Main directions of modern educational reforms in Azerbaijan	168
Ulduz Farhad Kahramanova	THE VALUE OF THE GREAT LEADER HEYDAR ALİYEV TO THE PERSONALITY OF SAMAD VURGUN	172
Kholmurotova Gulnora Sattorovna	TERMINOLOGICAL INNOVATIONS IN INTERIOR AND DESIGN IN THE UZBEK LANGUAGE: SEMANTIC FEATURES	175
Naima Silemonshoeva Abdalnazarova Gulrukhsor	THE INFLUENCE OF BILINGUALISM ON THE ACQUISITION OF ADDITIONAL LANGUAGES: A SURVEY-BASED STUDY	181
Muxlisa Erdonova	SYNONYMIC RELATIONSHIPS IN ENGLISH AND UZBEK ORNITHONYMS	183
Rahimova Shahnoza Jo`raqulovna	SHUKRONALIK"NI IFODALAYDIGAN BIRLIKLARNI AKSIOLOGIK TAHLILI	188
Shahlo KARİMOVA	REMARKS ON THE LINGUISTIC FEATURES OF XINJANG UZBEK POETRY IN THE EARLY 20TH CENTURY	193
Faiq Balayar oğlu Məmmədov	POTATO PRESS MACHINES AND THEIR ADJUSTMENT	198
Jiaqian JIANG	THE APPLICATION AND IMPACT OF VIRTUAL DIGITAL HUMANS IN THE	202

	DISSEMINATION OF CHINESE CULTURE	
. Shoira Bekchonova	KIBERPEDAGOGİKANI RIVOJLANTIRISH ASNOSIDA FANLARARO FANLARNI RAQAMLI TEXNOLOGİYALAR ORQALI RIVOJLANTIRISH	203
İrina-Ana DROBOT	HOW CAN WE IDENTIFY A REPETITIVE DREAM?	209
Zhu Xiaoya	RESEARCH ON THE DEVELOPMENT OF CHINESE FOLK MUSIC FROM THE PERSPECTIVE OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION	213
K.R. Padma K.R. Don	NEXT-GEN TACTICS AGAINST SALMONELLA: POULTRY PROTECTION WITHOUT ANTIBIOTICS	214
Məmmədova Könül Ələddin qızı	AZƏRBAYCAN DİLİ DƏRSLƏRİNDƏ SÖZLƏRİN MƏNALARININ DÜZGÜN MƏNİMSƏDİLMƏSİ ÜZRƏ İŞİN TƏŞKİLİ	215
MƏMMƏDOVA ESMİRA FƏRHAD QIZI	OUR APPROACHES TO THE USE OF THE COMPARATIVE FORM IN AZERBAIJAN LANGUAGE LESSONS IN PRIMARY GRADE	217
AYƏTXAN ZİYAD	THE TECHNOLOGY OF IMAGE CREATION IN ZAUR USTAJS' CHILDREN'S POEMS	223
KONUL MƏMMƏDOVA	ŞAĞİRDŁƏRDƏ ÇƏTİNLİK YARADAN MÜRƏKKƏB SÖZLƏRİN MƏNİMSƏDİLMƏSİ TEXNOLOGİYASI	231
Hasanova Amalia. Murad	FORMATION OF MODERN SCIENTIFIC WORLDVIEW IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AND THE ROLE OF SYNERGETIC APPROACH TO EDUCATION IN TRAINING SUCCESSFUL PERSONNEL	233
AYNUR BADALOVA	DICTATION AS A KEY TOOL IN DEVELOPING STUDENTS' WRITING SKILLS	240
Arzu KƏRİMOVA	MULTICULTURAL VALUES AND THE ROLE OF EDUCATION IN THEIR FORMATION	243
Aygun AHMADOVA	GILMAN MUSAYEV'S CREATIVITY IN THE HISTORY OF AZERBAIJAN SOVIET CHILDREN'S LITERATURE	246
Emil Raul Oğlu Ağayev	THE THEME OF "VICTORY" IN THE DESCRIPTION OF MODERN AZERBAIJAN	253
Şəhla Süleymanova	MÜZİK DƏRSİNİN ÖĞRETİMİNDE ESTETİK EĞİTİMİN AŞILANMASI KONULARI	257
Sevinc Tofiq qızı Vəliyeva	ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLIĞININ ÖĞRETİM SÜRECİNE ETKİSİ	259

THE THEME OF "VICTORY" IN THE DESCRIPTION OF MODERN AZERBAIJAN MÜASİR AZƏRBAYCAN TƏSVİRİ SƏTİNDƏ “ZƏFƏR” MÖVZUSU

Emil Raul oğlu Ağayev

ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin “İncəsənət və fiziki
tərbiyə” fənn birləşmə komissiyasının müəllimi

ORCID NO: 0000-0001-9354-0839

Xülasə. Tarixin bütün mərhələlərində Azərbaycan xalqı yadelli işğalçılara qarşı mübarizə aparmışdı. Qazanılan tarixi Zəfər Azərbaycan rəssamlarının yaradıcılığında mühüm yer tutmağa başladı. Bu məqalədə Vüqar Əli “Tarixin Zəfəri”, Nərminə Vəliyeva “Natəvan”, Fərəh Quliyeva “Vətən qucağı”, Narin Zeynalabduyeva “Hekayəli keçmişdən fraqmentlər”, Əzizə Hacıyeva “Zəfər düzü” əsərləri sənətsünaslıq kontekstində təhlil edilmişdi.

Açar sözlər: Azərbaycan, Zəfər, Qarabağ, təsviri incəsənət, obraz

Abstract. At all stages of history, the Azerbaijani people fought against foreign invaders. The historical Victory gained began to occupy an important place in the creativity of Azerbaijani artists. In this article, the works of Vugar Ali “The Victory of History”, Narmina Valiyeva “Natavan”, Farah Guliyeva “The Embrace of the Motherland”, Narin Zeynalabduyeva “Fragments from the Storytelling Past”, Aziza Hajiyeva “The Plain of Victory” were analyzed in the context of art criticism.

Keywords: Azerbaijan, Victory, Karabakh, fine arts, image

Dünya xalqları tarixin bütün mərhələlərində bir-birləri ilə mübarizə apararaq, yeni ərazilər uğrunda iddialar edirlər. Əlbəttə ki, bu müharibələrdə xalqlar öz ərazilərinin bütövlüyü uğrunda mübarizə apararaq, qəhrəmanlıqlarını da nümayiş etdirirlər. Azərbaycan ərazilərinin zəngin sərvəti, yerləşdiyi mövqeyə görə daima xarici işğalçıların hücumuna məruz qalmışdı. 90-cı illərdə yenidən müstəqilliyini əldə etdikdən sonra ölkəmiz ermənistanın hücumuna məruz qaldı. 30 il ərzində ermənistan tərəfindən Qarabağın işğalı, dünyanın ikili siyasəti, məscidlərin dağıdılması, törədilən soyqırımlar münaqişənin vaxtını uzadırdı. 2020-ci il 27 sentyabrda ermənistanın növbəti dəfə atəşkəsi pozması nəticəsində Azərbaycan ordusu ərazilərinin müdafiəsi uğrunda mübarizəyə qalxdı. 44 gün ərzində davam edən müharibədə qəsəbə, kənd, şəhərlər azad edilərək, Şuşada üçrəngli bayrağımızın ucaldılması ilə Azərbaycan ordusu Zəfər qazandı. Qazanılan tarixi uğur Azərbaycan rəssamlarının yaradıcılığında öz əksini tapdı. Müasir Azərbaycan təsviri sənətində “Zəfər” obrazı yeni mərhələ təşkil edərək rəssamlarımız tərəfindən təsvir vasitələri ilə təqdim edilir.

Vüqar Əli “Tarixin Zəfəri” (ill 1) triptixi xırda detallarla seçilir. Abstrakt və kubist ənənələrin qarşılıqlı vəhdəti triptixin bütün hissələri üçün əsasdır. Zəfər tariximiz triptixdə bədii təsvir vasitələriylə, simvollarla işlənilib. Stilizə edilmiş bədii həll rəng və formalarda özünü daha aydın göstərir. Triptixdə qayaüstü təsvirlər tarixin bağlılığını əks etdirir.

İLL 1. Vüqar Əli “Tarixin Zəfəri” triptixi (2020) (kətan, akril, 210x70 sm)

Azərbaycan təsviri sənətinin aktual obrazı hesab edilən Xurşudbanu Natəvana həsr edilən silsilə əsərlər müasir dövrümüzdə öz xüsusiyyətləri ilə seçilir. Nərminə Vəliyevanın təqdim etdiyi Xan qızı təbiətin rəng ahənginə qarışmışdı. Şairənin şeirlərinin misraları xalça naxışlarına çevrilmişdi. Təbiət və incəsənət əsərdə vəhdət təşkil edir (ill 2).

İLL 2. Nərminə Vəliyeva “Natəvan” (kətan, yağlı boya, 80x90 sm)

Əzizə Hacıyevanın “Zəfər düzü” əsəri kətan üzərində, yağlı boya texnikası ilə yerinə yetirilərək, tarixi Cıdır düzünü ön plana çıxarır. Rənglərin ekspressivliyi təbiətin sakit ruhunu azaltmır. Uca zirvələr rənglərlə əhatələnir (ill 3).

İLL 3. Əzizə Hacıyeva “Zəfər düzü” (2023) (kətan, yağlı boya, 100x70 sm)

Fərəh Quliyeva “Vətən Qucağı” (ill 4) əsərində tarixi memarlıq abidələrimizi kompozisiyada rənglərin vəhdəti ilə təqdim etmişdi. Əsərdə rəngli kağız parçaları və məkan həlli tarixiliyi ön plana çıxarır.

İLL 4. Fərəh Quliyeva “Vətən qucağı” (2023) (kətan, yağlı boya, 75x105 sm)

Narin Zeynalabduyeva “Hekayəli keçmişdən fraqmentlər” (ill 5) əsəri keçmiş tariximizin və erməni vəhşiliyinin bariz nümunəsidir. Rəssam dağıdılan tarixi irsimizi bir daha dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırır.

İLL 5. Narin Zeynalabdiyeva “Hekayəli keçmişdən fraqmentlər” (2023) (kətan, yağlı boya, 120x67 sm)

“Zəfər” mövzusu müasir Azərbaycan təsviri sənətində aktual mövzu olmaqla bərabər, yeni bir mərhələ hesab edilir. Hər bir əsər gələcək nəsillərə miras olaraq, qalib xalqın Zəfərini əks etdirir...

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

- 1.”Qarabağın rəngləri” kataloq. 65 s.
- 2.Əliyev Z. “Şuşa rənglərin işığında”. “Qobustan” Sənət toplusu 2022. S 32-41.